

VACCINATIES OP MAAT

Inleiding

In Nederland worden de meeste vaccinaties gratis aangeboden door de overheid. Denk aan de vaccinaties binnen het Rijksvaccinatieprogramma (RVP) en de grieprik. Er zijn ook vaccinaties die niet gratis worden aangeboden, maar waar u wel voor kunt kiezen. Dit zijn extra vaccinaties die, afhankelijk van de aandoening en leeftijd, kunnen worden genomen.

Voor kinderen en tieners

Voor kinderen en tieners worden verschillende vaccinaties op maat aangeboden.

Waterpokken

Waterpokken is een zeer besmettelijke ziekte die vooral bij kinderen voorkomt. Bijna alle kinderen die in Nederland opgroeien hebben vóór de leeftijd van 6 jaar waterpokken gehad.

Waterpokken wordt veroorzaakt door het varicella zoster virus. Meestal is de ziekte bij kinderen niet ernstig. Volwassenen en vooral zwangere vrouwen hebben vaak meer klachten. Soms kan waterpokken ernstige gevolgen hebben, zoals een hersenontsteking. Er bestaat een vaccinatie tegen waterpokken, waarvoor in totaal 2 inentingen nodig zijn.

- Provarivax® kan vanaf 12 maanden worden gegeven

Meningokokken B

Meningokokken B ziekte wordt veroorzaakt door een bacterie, de meningokok. Deze bacterie kan bloedvergiftiging en/of hersenvliesontsteking veroorzaken. Er zijn verschillende typen meningokokken. Meningokokken B komt vooral voor bij kinderen jonger dan 5 jaar. Er is een vaccin beschikbaar. Afhankelijk van de leeftijd zijn er in totaal 2 of 3 vaccinaties nodig.

- Bexsero® kan vanaf 2 maanden gegeven worden
- Trumbena® kan vanaf 10 jaar gegeven worden

Meningokokken ACWY

Meningokokkenziekte is een verzamelnaam voor ziekten die worden veroorzaakt door een bacterie, de meningokok. De bacterie is van mens op mens overdraagbaar en bevindt zich normaal gesproken in de neus/keel holte van gezonde mensen. Zij worden hier niet ziek van. Als deze bacterie in de bloedbaan of in het zenuwstelsel komt kan de bacterie bloedvergiftiging of hersenvliesontsteking veroorzaken. Er zijn verschillende soorten van deze bacterie. Van 2015 t/m 2018 was er een stijging van het aantal gevallen meningokokken W. Daarom krijgen peuters en tieners sinds 2018 de vaccinatie die beschermt tegen de types ACW¹³⁵Y in het RVP aangeboden. Is deze vaccinatie niet genomen binnen het rijks vaccinatie programma, kun je er zelf alsnog voor kiezen.

- Nimenrix® beschermt tegen meningokokken ACW¹³⁵Y, 1 vaccinatie beschermt 10 jaar.

HPV

HPV is een afkorting van 'humaan papillomavirus'. Er zijn meer dan honderd verschillende HPV-virussen waar mensen mee besmet kunnen worden. De meeste infecties met HPV gaan vanzelf over en u merkt meestal niets. Het virus wordt niet altijd opgeruimd door het lichaam. Bij sommige types van HPV ontstaan genitale wratten. Bij andere types kan kanker ontstaan. De meest voorkomende vorm van kanker door HPV is baarmoederhalskanker. Andere voorkomende vormen zijn kanker in vagina, schaamlippen, anus, penis en mond of keelholte. Ieder jaar krijgen bijna 1000 vrouwen en 500 mannen kanker door het HPV virus. Het vaccin beschermt hiertegen.

Tot 14 jaar zijn 2 vaccinaties nodig. Kinderen krijgen deze vaccinatie via het RVP 2x aangeboden op 10 jarige leeftijd. Deze vaccinatie is niet genomen binnen het rijks vaccinatie programma. Je kunt zelf kiezen deze alsnog te nemen.

- Gardasil 9® tot 14 jaar 2 vaccinaties, vanaf 15 jaar zijn 3 vaccinaties nodig.

Voor volwassenen en senioren

Voor volwassenen en senioren worden ook verschillende vaccinaties op maat aangeboden.

Kinkhoest

De kinkhoestvaccinatie is al sinds 1957 onderdeel van het RVP in Nederland. Daardoor is het aantal kinkhoestgevallen enorm afgenomen. Kinkhoest is een besmettelijke ziekte van de luchtwegen en is vooral gevaarlijk voor baby's die niet of onvolledig zijn ingeënt. De afgelopen 20 jaar komt kinkhoest weer vaker bij volwassenen voor. Een kinkhoestinfectie kan bij volwassenen langdurige en vervelende hoestklachten geven. Iedereen die niet of lange tijd geleden is gevaccineerd tegen kinkhoest, kan kinkhoest krijgen en daarmee (onbewust) jonge, niet gevaccineerde baby's besmetten.

Ook als u geen contact heeft met pasgeboren baby's kunt u zich laten vaccineren tegen kinkhoest. Wanneer u als kind volgens het RVP gevaccineerd bent is 1 boostervaccinatie genoeg. Als u als kind niet of niet volledig gevaccineerd bent zijn 3 vaccinaties nodig.

De kinkhoest vaccinatie wordt altijd in combinatie met andere vaccinaties aangeboden.

- DTK: difterie, tetanus, kinkhoest.

Hepatitis B

Hepatitis B is een ontsteking van de lever die wordt veroorzaakt door het hepatitis B-virus. Het wordt overgedragen door contact met bloed, seksueel contact of van moeder naar kind tijdens geboorte. Het virus kan leverkanker veroorzaken. Kinderen krijgen de vaccinatie vanaf 2011 aangeboden in het RVP.

Mensen die in de zorg werken of tijdens hun werk contact kunnen hebben met bloed, worden via de werkgever gevaccineerd. De meeste mensen zijn na 3 vaccinaties levenslang beschermd, bij sommige mensen werkt het vaccin niet goed, mensen boven de 40 jaar, mensen met ernstig overgewicht, rokers en mensen met verminderde afweer. Bij deze mensen kunnen meerdere vaccinaties nodig zijn.

- Engerix B® de 2^e vaccinatie wordt 1 maand na de eerste gegeven. De 3^e vaccinatie 6 maanden na de 2^e.

Gordelroos (herpes zoster)

Gordelroos of herpes zoster is een besmettelijke huidziekte die zich kenmerkt door de vorming van pijnlijke blaasjes aan 1 kant van het lichaam. De blaasjes vormen als het ware een gordel over het lichaam.

Na het verdwijnen van de blaasjes kan nog langere tijd sprake zijn van (ernstige) pijn in het aangedane gebied. De zenuwpijn die door gordelroos kan ontstaan wordt veroorzaakt door een ontsteking van gevoelszenuwen.

De meest voorkomende oorzaak van gordelroos is het waterpokkenvirus. Wanneer iemand eenmaal waterpokken heeft gehad, blijft het virus in een inactieve vorm aanwezig in het lichaam. Uiteindelijk kan dit virus weer actief worden. Dit gebeurt meestal wanneer iemand tijdelijk last heeft van een verminderde weerstand.

De zenuwpijn die na gordelroos kan achterblijven kan behandeld worden met paracetamol. Helpt dit niet, dan is het mogelijk dat de huisarts een sterker medicijn voorschrijft. Als dit nog niet voldoende is kan de arts u doorverwijzen naar een pijnpolikliniek.

Voor mensen vanaf 50 jaar is een vaccinatie beschikbaar. De vaccinatie voorkomt gordelroos en de zenuwpijn na gordelroos. Het vaccin is voor mensen die waterpokken hebben gehad en is 90% effectief bij het voorkomen van gordelroos bij mensen ouder dan vijftig jaar.

Er zijn 2 vaccinaties nodig. De 2^e prik is over het algemeen 2 maanden na de eerste vaccinatie, in elk geval dient deze binnen 6 maanden na de eerste vaccinatie plaats te vinden.

- Shingrix® wordt 2 maal toegediend. De behoefte aan een boostervaccinatie is niet vastgesteld.

Pneumokokkenziekte

Een pneumokok is een bacterie. Er bestaan meer dan 90 verschillende typen pneumokokken. Iedereen kan de bacterie

bij zich dragen zonder er ziek van te zijn. De bacterie zit dan in de neus/keel holte. Door niezen en hoesten komt de bacterie in de lucht en kan deze zich verspreiden.

Vooraf jonge kinderen en mensen vanaf 60 jaar kunnen ernstig ziek worden door pneumokokken. De beste manier om pneumokokkenziekte te voorkomen is door een vaccinatie. Er kan een medische reden zijn voor de pneumokokken vaccinaties zoals: mensen zonder milt of met een minder goed werkende milt (bijvoorbeeld mensen met sikkelcelziekte), een gehoor(cochleair)implantaat, lekkage van hersenvocht of een minder goed werkend afweersysteem. Ook mensen die COVID-19 hebben gehad en daardoor longschade hebben opgelopen vallen onder de medische risicogroep.

Er zijn 2 verschillende pneumokokkenvaccinaties:

- Apexnar 20® beschermt tegen de 20 meest voorkomende soorten pneumokokken, beschermingsduur is levenslang.
- Pneumo 23®, beschermt tegen 23 soorten pneumokokken. De beschermingsduur is 5 jaar.

Meningokokken ACWY

Meningokokkenziekte is een verzamelnaam voor ziekten die worden veroorzaakt door een bacterie, de meningokok. De bacterie is van mens op mens overdraagbaar en bevindt zich normaal gesproken in de neus/keel holte van gezonde mensen. Zij worden hier niet ziek van. Als deze bacterie in de bloedbaan of in het zenuwstelsel komt, kan de bacterie bloedvergiftiging of hersenvliesontsteking veroorzaken. Er zijn verschillende soorten van deze bacterie. Van 2015 t/m 2018 was er een stijging van het aantal gevallen meningokokken W. Daarom krijgen peuters en tieners sinds 2018 de vaccinatie die beschermt tegen de types ACWY in het RVP aangeboden. Er is 1 vaccinatie nodig, welke ten minste 10 jaar bescherming geeft.

- Nimenrix® beschermt tegen meningokokken ACW^{123Y}

HPV (Humaan papillomavirus)

HPV is een afkorting van 'humaan papillomavirus'. Er zijn meer dan honderd verschillende HPV-virussen waar mensen mee besmet kunnen worden. De meeste infecties met HPV gaan

vanzelf over en u merkt meestal niets. Het virus wordt niet altijd opgeruimd door het lichaam. Bij sommige types van HPV ontstaan genitale wratten. Bij andere types kan kanker ontstaan. De meest voorkomende vorm van kanker door HPV is baarmoederhalskanker. Andere voorkomende vormen zijn kanker in vagina, schaamlippen, anus, penis en mond of keelholte. Ieder jaar krijgen bijna 1000 vrouwen en 500 mannen kanker door het HPV virus. Het vaccin beschermt hiertegen.

- Gardasil 9® vanaf 15 jaar zijn 3 vaccinaties nodig. De 2^e dosis wordt 2 maanden na de eerste gegeven, de 3^e dosis 6 maanden na de eerste. De 3 dosis worden binnen de periode van 1 jaar toegediend.

Griep (influenza)

Iedereen van 60 jaar en ouder krijgt een gratis vaccinatie tegen de griep aangeboden door de overheid. Dat geldt ook voor mensen met een chronische aandoening, zoals hartproblemen of een longziekte.

Griep wordt veroorzaakt door het influenzavirus waarvan veel verschillende soorten bestaan. Het vaccin zorgt ervoor dat het lichaam antistoffen aanmaakt tegen de onderdelen van influenzavirussen die opgenomen zijn in het vaccin en zodoende bescherming biedt tegen griep.

Bijwerkingen

Wie zich laat vaccineren heeft kans op bijwerkingen. Deze bijwerkingen ontstaan door een reactie van het lichaam op de vaccinatie. Bijwerkingen van vaccinaties zijn over het algemeen niet ernstig en het risico op bijwerkingen is vele malen minder dan de gevolgen van de infectieziekte zelf. Bijwerkingen gaan vaak binnen enkele dagen vanzelf over. Ernstige bijwerkingen zijn zeer zeldzaam.

Vaccins vallen onder de geneesmiddelenwet. Er zijn strenge eisen op het gebied van kwaliteit en veiligheid. De vaccinaties die worden toegediend zijn veilig.

Algemene bijwerkingen vaccinaties

Na een vaccinatie kan pijn op de plaats van de injectie ontstaan. Ook roodheid of zwelling op de plaats van de injectie kan zich voordoen. De DTP/DKTP/DTK vaccinatie kan daarnaast ook stijfheid geven in de arm waar de injectie is gegeven. In zeldzame gevallen treedt een grieperig gevoel en lichte verhoging op. De klachten nemen vaak snel af en zijn geen reden tot ongerustheid.

Bijwerkingen na levend verzwakte vaccinaties

Na vaccinatie met één of meer levend verzwakte vaccins, zoals BMR (bof, mazelen, rode hond) of Gele Koorts is er kans op griepachtige verschijnselen en lichte verhoging. Ook is er kans op hoofdpijn, spierpijn, sufheid, prikkelbaarheid en verlies van eetlust. Deze verschijnselen zijn vaak van korte duur en zijn geen reden tot ongerustheid.

Bijwerkingen na vaccinatie bij kinderen

Kinderen vinden inenten vaak spannend en kunnen zich hierdoor na de vaccinatie even wat minder goed voelen. Dit is normaal en gaat meestal snel weer over. Ook kunnen kinderen last hebben van bijwerkingen zoals pijn op de plaats van de injectie, roodheid en zwelling. Jonge kinderen kunnen hangerig zijn en soms lichte verhoging hebben.

Wat kunt u doen bij bijwerkingen?

Ernstige bijwerkingen na een vaccinatie komen bij volwassenen en kinderen bijna nooit voor. Neem bij twijfel altijd contact op met de Franciscus Vaccinatiepoli, uw huisarts of de huisartsenpost.

Afspraak maken

U kunt via de website www.franciscus.nl/vaccinatiepoli een afspraak maken voor advies en/of een vaccinatie. Telefonisch een afspraak maken kan op werkdagen van 8.00 tot 16.00 uur via 010 – 461 7505.